

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling voor SBO Merlijn.

Stappenplan voor het handelen bij signalen van
huiselijk geweld en kindermishandeling.

Inhoudsopgave

Inleiding	blz. 3
Toelichting kernbegrippen	blz. 3
Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	blz. 4
Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	blz. 5
Stap 1. In kaart brengen van signalen	blz. 5
Stap 2. Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis.....	blz. 6
Stap 3. Gesprek met de leerling en de ouder	blz. 7
Stap 4. Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling	blz. 8
Stap 5. Beslissen: zelf hulp organiseren of melden	blz. 9
Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen	blz. 9
Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder	blz. 9
Verantwoordelijkheden van de school in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat	blz. 10
Bijlagen	blz. 12
Signaleringslijst	blz. 13
Risicotaxatie model	blz. 17

Inleiding

Sinds 2013 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Die wet houdt in dat alle organisaties die werken met kinderen en volwassenen een meldcode moeten hebben en medewerkers in staat moeten stellen daarmee te werken. Het doel van de meldcode is professionals te helpen eerder en beter te handelen als zij vermoeden dat een gezinslid mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt. Vanaf 1 januari 2019 is deze Wet verbeterd en werken organisaties met een afwegingskader.

Waarom een meldcode

Signalen van geweld en mishandeling worden vaak over het hoofd gezien of niet herkend. Veel professionals ervaren handelingsverlegenheid wanneer zij geconfronteerd worden met vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het doel van de verplichting is dat sneller en adequater wordt ingegrepen.

Sneller en adequater ingrijpen kan worden bereikt door het consequent gebruiken van een meldcode waardoor bij vroegsignalering van vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling effectief wordt gehandeld. Bij de verplichting om te werken met een meldcode weten organisaties en professionals welke stappen zij moeten zetten als zij huiselijk geweld en/of kindermishandeling signaleren. Uit onderzoek weten we dat professionals die met een meldcode werken drie keer vaker ingrijpen dan professionals die geen meldcode gebruiken.

Cijfers huiselijk geweld en kindermishandeling in Haaglanden

In Haaglanden is 84.000 van de inwoners van 19 tot 64 jaar ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld. 12.000 ouderen en 7.500 kinderen van 0-18 jaar zijn slachtoffer van mishandeling.

Uit recent onderzoek van onder andere het Verwey-Jonker instituut blijkt dat in gezinnen die zijn gemeld bij Veilig Thuis veelvuldig geweld plaatsvindt: per gezin gemiddeld 71 geweldsincidenten per jaar. Dat is dus meer dan één keer per week. In bijna alle gezinnen speelt het geweld al ruim een jaar. Het gaat daarbij om partnergeweld en/of direct geweld tegen kinderen. De gevolgen voor kinderen zijn ernstig. Uit het onderzoek blijkt dat vier op de tien kinderen traumatische klachten heeft. De kinderen ervaren gevoelens van depressiviteit of angsten.

Meldrecht

De meldcode is nadrukkelijk geen meldplicht. Organisaties zijn verplicht om over een meldcode te beschikken en te gebruiken. , het doorlopen van de meldcode hoeft niet per definitie te leiden tot een melding. Het vragen van advies aan Veilig Thuis behoort ook tot de mogelijkheid. Samenwerking tussen organisaties en Veilig Thuis is belangrijk om te komen tot veiligheid bij kinderen en volwassenen.

In de wet is opgenomen dat professionals het récht hebben te melden bij Veilig Thuis. Ook als gezinsleden daar geen toestemming voor geven. Het meldrecht houdt in dat professionals persoonsgegevens van volwassenen en kinderen mogen doorgeven aan Veilig Thuis, zodat Veilig Thuis een onderzoek naar de gezinssituatie kan starten. Bovendien mogen professionals informatie geven als Veilig Thuis daar vanwege haar onderzoek om vraagt. Het verdient

nadrukkelijk de voorkeur om zo transparant mogelijk te zijn naar de betrokkenen over wie er zorgen zijn.

Wanneer gebruikt een professional de meldcode?

Een professional doorloopt de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing.

Ook alle vormen van eegerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking vallen hieronder.

Verplicht vanaf 1 januari 2019

Werken met de verbeterde meldcode is vanaf 1 januari 2019 verplicht voor mensen die werken in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie.

Het doel van de aanpassing van de meldcode is om te zorgen dat slachtoffers van huiselijk geweld of kindermishandeling zo snel en duurzaam mogelijk in veiligheid komen. Aan de hand van de afwegingskaders melden professionals vermoedens van acuut en structureel huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis. Hierdoor komen onveilige situaties eerder in beeld, kan Veilig Thuis informatie uit verschillende meldingen combineren, kan er gezamenlijk worden gekeken naar het inzetten van effectieve hulp en kan Veilig Thuis situaties beter volgen over een langere termijn. Ook als er geen sprake is van structureel of acuut geweld mag melden natuurlijk altijd. Bijvoorbeeld als de hulp niet op gang komt.

De verbetering van de meldcode is nadrukkelijk ook een uitnodiging voor alle ketenpartners om meer samen te werken rondom casussen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zo kan complexe problematiek meer integraal worden opgepakt. Dit vraagt om een gedeelde visie en goede samenwerkingsafspraken.

Afwegingskader: onderdeel van de meldcode

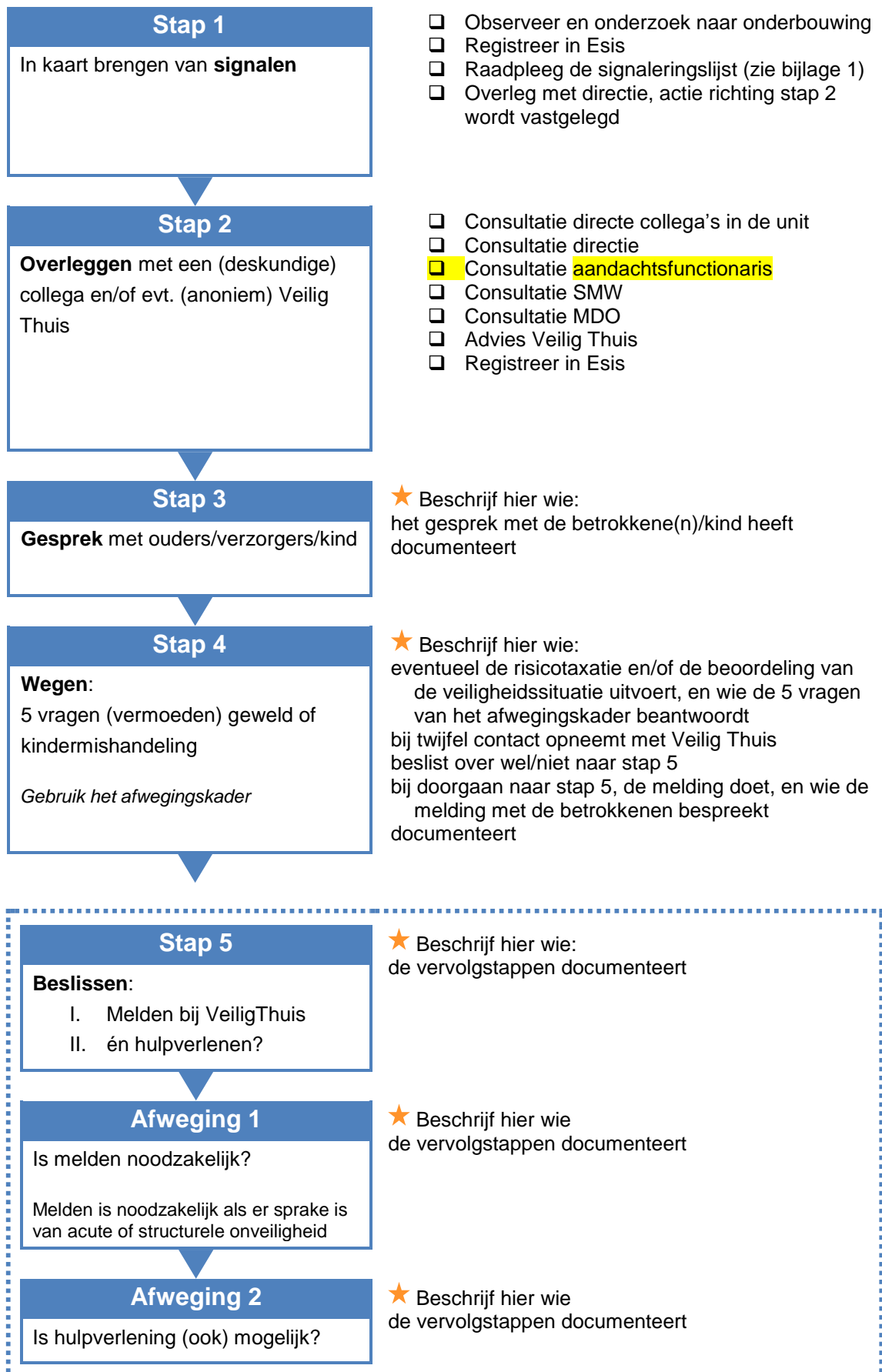
Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5 is in stappen 4 en 5 een afwegingskader toegevoegd.

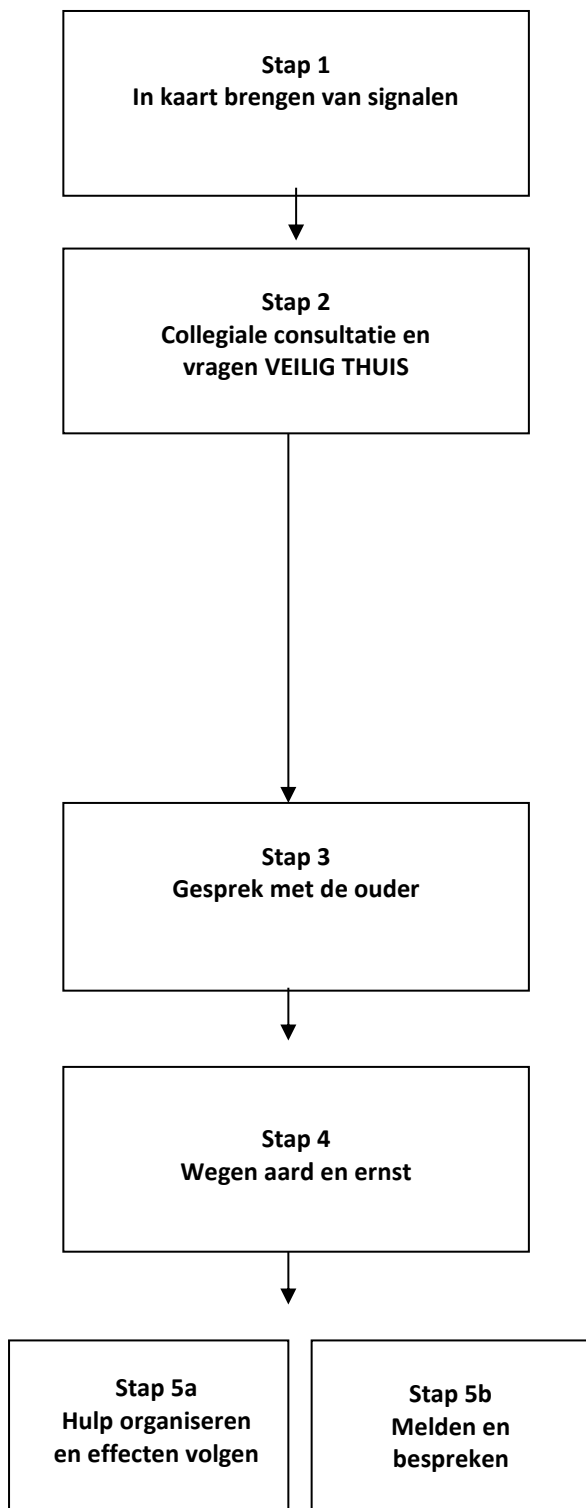
In Stap 5 worden twee beslissingen genomen:

het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is. Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon in het onderwijs/de leerplichtambtenaar (dit kan de aandachtsfunctionaris zijn) vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school/leerplichtambtenaar als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor SBO Merlijn

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer en onderzoek naar onderbouwing
- Registreer in Zorgmanager
- Raadpleeg de signaleringslijst (zie bijlage 1)
- Overleg met intern begeleider en directie, actie richting stap 2 wordt vastgelegd

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Veilig Thuis

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
 - Gesprekken met collega's
 - Leerling/groepsbespreking
 - Interne Zorg Commissie (IZOCO)
- Consulteer ook Veilig Thuis

Stap 3: Gesprek met de leerling en met de ouder.

- Overleg met de IB'er
- Gesprek met de leerling: vraag naar feiten en veroordeel niet
- Gesprek met de ouder: delen van de zorg
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders

Stap 4: Weging van de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weging risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld af
- Raadpleeg LIRIK (zie bijlage 2) > ARIJ wordt nu gebruikt
- Vraag het VEILIG THUIS hierover een oordeel te geven

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

- Overleg met IB'er en SMW'er
- Bespreek met de ouder welke hulp georganiseerd wordt
- Organiseer hulp door ouder en leerling door te verwijzen naar Centrum Jeugd en Gezin of andere hulpverleningsinstantie
- Monitor of ouder en leerling hulp krijgen
- Volg de leerling

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

- Overleg met IB
- Bespreek met de ouder uw voorgenomen melding
- Melding bij Veilig Thuis

- Volg de leerling en bel bij nieuwe/blijvende zorgen
het VEILIG THUIS

I. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

In deze stap van de meldcode is het belangrijk om de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten, in kaart te brengen en vervolgens vast te leggen in Zorgmanager. De **intern begeleiders** kunnen ondersteunen in het duiden en toelichten van de diverse signalen rondom vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Leg naast alle signalen, ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. De leerkracht is verantwoordelijk voor de registratie van de leerlingen uit zijn/haar klas. Daarnaast zijn de andere betrokkenen verantwoordelijk voor de registraties van zijn/haar acties en afspraken.

Zelden zullen de signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder(s) en leerling waarneemt. In deze fase kunt u de leerling in de klas en eventueel daarbuiten observeren (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) waardoor u de signalen in kaart kunt brengen. In de signalenlijst uit bijlage 1 vindt u een overzicht van de signalen die te maken kunnen hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder(s) tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die u opvallen, krijgt u een beeld waardoor u ook met informatie van de ouder(s) de situatie in kaart kunt brengen.

Daarnaast observeert u de ouder(s) en het kind tijdens overige contactmomenten. U verzamelt alle signalen waardoor u duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen hoort u schriftelijk vast te leggen in Zorgmanager. Hierdoor kunt u later bij de inspectie verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd.

Leg in de Zorgmanager de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde medewerker.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedemisdrijven (meld- en aangifteplicht)*. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis.

Tijdens deze stap van de meldcode staat het overleg met andere collega's, zowel intern als extern, centraal. Bespreek de signalen uit stap 1 met een collega uit dezelfde bouw of ga in gesprek met de IB'er. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis.

Consultatie is dus mogelijk met de volgende collega's: de intern begeleider, schoolmaatschappelijk werker, de directie, een collega uit dezelfde klas en/of de jeugdarts. Na consultatie kan de leerling ook ter bespreking ingebracht worden in de interne zorgcommissie van de school.

Indien u ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet u advies vragen bij het VEILIG THUIS. VEILIG THUIS kan een eerste weging maken of het terecht is dat u zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat u nagaat of u advies moet vragen bij het VEILIG THUIS.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat u de leerling daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met crisisdienst van jeugdbescherming west (Crisis interventie team (CIT)) en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de leerling en de ouder(s)

Bespreek de signalen met de leerling en de ouder(s). Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder of leerling, raadpleeg dan de **IB'er**.

Belangrijke aandachtspunten tijdens het voeren van het gesprek met ouders zijn de volgende:

1. Leg de ouder(s) het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder(s) uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van hun leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder(s) expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder(s) de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder(s) daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder(s) daarvan? Hoe ervaart de ouder(s) de opvoeding en zijn rol als ouder(s)?

Breng de ouder(s) na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt. Indien een handelings- of begeleidingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder(s). Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelings- of begeleidingsplan.

Indien de ouder(s) de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder(s) blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kunt u dit traject afsluiten. U kunt de leerling en de ouder(s) binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleiden.

Het doen van een melding bij het VEILIG THUIS zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s), is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder(s), die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

Bij het vragen van advies aan het VEILIG THUIS geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Naast het gesprek met de ouder(s), is het ook belangrijk om met het kind te praten over de vermoedens rondom het huiselijke geweld of de kindermishandeling. Belangrijke aandachtspunten tijdens het gesprek met de leerling zijn de volgende:

1. Wees oprecht naar de leerling
2. Sluit aan bij de ontwikkeling van de leerling
3. Luister actief
4. Accepteer wat de leerling vertelt
5. Val de ouders niet af
6. Stel korte en open vragen
7. Geef uitleg over de situatie en de vervolgstappen
8. Beloof nooit geheimhouding

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder en de leerling(s) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie model, de LIRIK. Deze is te vinden in bijlage 2. Vul de LIRIK samen in met de IB'er en neem daarna contact op met het VEILIG THUIS om de bevindingen te delen en om advies te vragen.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp; en
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

De IB'er en de SMW'er kunnen ondersteunen in het bepalen welke hulp ingezet kan worden. Het is belangrijk om hier met elkaar goede afspraken over te maken. Bespreek met de ouders de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Verwijs de ouders door en vraag daarna of de ouders is aangekomen bij de hulp.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder(s)

Kunt u uw leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of twijfelt u er aan of u hiertegen voldoende bescherming kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling;
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Onderneem deze stappen samen met de IB'er en licht de directie in over de melding.

Bespreek uw melding vooraf met de ouders. U bespreekt de melding ook met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder(s) uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder(s), overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.
6. Volg de effecten van deze hulp; en
7. Doe opnieuw een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Van contacten met de leerling en/of ouder(s) over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder(s) daardoor het contact met u zal verbreken.

II Verantwoordelijkheden van SBO Merlijn in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt SBO Merlijn er zorg voor dat:

Directie en MT:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de intern begeleider) aanstellen of deze taak beleggen bij een ander teamlid.
- de deskundigheidsbevordering (zoals signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld, melden in de verwijzindex) voor zover nodig opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar stellen om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop de school zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

De intern begeleider:

- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- deelneemt aan de Interne Zorg Commissie
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met het VEILIG THUIS (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) voor advies of melding.
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

De leerkracht:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider, zoals observeren of een gesprek met de ouder(s);
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider.

de directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding, therapie).

III Bijlagen

Bijlage 1: Signaleringslijst

Bijlage 2: Risicotaxatie model LIRIK

Bijlage I - Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jaar

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2012, 7e druk). Kindermishandeling: signaleren en handelen.

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab-en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam

- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties • rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage 2 – Risicotaxatie model LIRIK

De LIRIK is een hulpmiddel bij het beoordelen van kindermishandeling of er sprake is van kindermishandeling en of de leerling risico loopt in de toekomst. De LIRIK is een checklist die helpt om relevante te onderscheiden van niet-relevante informatie. Daarnaast zorgt de LIRIK ervoor dat er kritisch naar de situatie van de leerling gekeken wordt en kan er gekeken worden of er niets over het hoofd wordt gezien.

Link naar het PDF bestand:

LIRIK.pdf

Link naar de internetsite:

[http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-Risicotaxatie-Kindveiligheid-\(LIRIK\)](http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-Risicotaxatie-Kindveiligheid-(LIRIK))